

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל תיאום ובקרה
האגף לחינוך מבוגרים

תיכוננית
ככה עולים כיתה בחיים

רמת הבחינה : גמר
מועד הבחינה : חורף תשע"ט, 2019
מספר שאלון : 990202
היקף הבחינה : שתי יחידות לימוד

תקשורת - 2 יח'

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה בשאלון זה ארבעה פרקים:

פרק ראשון (10X4) 40 נקודות.

פרק שני (10X4) 40 נקודות.

פרק שלישי (2X5) 10 נקודות.

פרק רביעי (2X5) 10 נקודות.

סה"כ: 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר לשימוש: אין

ד. מלאו את הפרטים הבאים:

פרטי הנבחן:	פרטי מרכז ההשכלה:
מספר הנבחן ברשימה: _____	שם: _____
שם נבחן: _____	קוד מוסד: _____
שם משפחה פרטי	מקום בחינה: _____
מס' ת"ז: <input type="text"/>	

בהצלחה!

שם המעריך: _____
ציון בחינה: _____

פרק ראשון - תקשורת ודמוקרטיה (40 נקודות)

(לכל תשובה נכונה 10 נקודות, יש להשיב על 4 שאלות מבין השאלות 1-5) קראו את הקטע הכתוב והשיבו על השאלות הבאות שלאחריו:

כשלושה חודשים לפני הבחירות לרשויות המקומיות, עשרות מתמודדים ומתמודדות חתמו על אמנה המחייבת בקמפיין נטול השמצות.

"אמנת התחייבות לקמפיין פוליטי הוגן ולא משמיץ"

"אנחנו, מועמדות ומועמדים לראשות העיר ומועצת העיר ברחבי הארץ - מצפון ועד דרום, מתחייבים להוביל את קמפיין הבחירות באזורנו באחריות והוגנות. באחרונה נחשפנו לפעילויות ולקמפיינים נגטיביים (שליליים) ברשתות החברתיות ובכלל. כמובילים מקומיים וככאלה המבקשים להנהיג את הערים והמועצות בהן אנו פועלים, מתחייבים אנחנו לנהל קמפיין פוזיטיבי (חיובי) ברשתות החברתיות ובכלל מרחבי הפעולה, ולהוביל שיח אחראי אשר אינו משמיץ את האחר, לטובת חיזוק השלטון המקומי ולטובת הציבור אשר בשמו אנו פועלים".

1. מדוע, לדעתכם, היה צורך באמנה המחייבת מתמודדים לשמור על "קמפיין נקי"?

(10 נק')

תצאולת בחירות מתאפיינת לציתים בתצאולת שלילית הבאה לידי ביטוי בהשמות אישיות ברשתות החברתיות ופלטות חוצות, ולכן היה צורך באמנה המחייבת את המתמודדים לקמפיין חיובי נטול הכפשות ואלימות.

2. תעמולת הבחירות מתאפיינת בשני פנים: שלילי וחיובי. הסבירו מהי תעמולת בחירות

(10 נק')

הוגנת ומהי תעמולת בחירות שנחשבת ללא הוגנת.

תצאולת בחירות הולנת: בעלת מסרים משכנעים ורלוונטיים, תצאולת המייצגת מהי עצמת המוצמד ועמדותיו ללבי סדר יום ציבורי; תצאולת ללא התייחסות שלילית ללבי שאר המוצמדים המתחרים; חולכי בית.

תצאולת בחירות לא הולנת: מתייחסת באופן שלילי פועלני ומכפיש המוצמדים היריבים, השחתת שלטי חוצות, אלימות.

3. ציינו והסבירו שתי הצדקות לחופש הביטוי במדינה דמוקרטית.

(10 נק')

א. חופש הביטוי כאמצעי לבירור האמת: דיון חופשי של דעות ומתן אפשרות להשוות ולצמת ביניהן. בטיסה הדמוקרטית אין מנוכול של אמת אחת.
ב. חופש הביטוי כהליך דמוקרטי הוא חלק מהשתתפות העם בהליך השלטון. כאמצעות חופש הביטוי העם יכול להשפיע על השלטון ולא רק להטיף סתק אל הקלפי.

(יתקבלו גם: חופש ביטוי כאפשר העמדה עצמית ויציבות חברתית).

4. בקמפיינים לפני הבחירות הציבור נחשף למידע רב אודות מועמדים שונים. חלק מהמידע הוא אישי מאוד. הסבירו מהו ההבדל בין "יכול לעניין את הציבור" לבין "עניין ציבורי", הביאו דוגמה לכל מושג.
(10 נק')

- "עניין ציבורי": זהו עניין שיש תוצאת הידיעתו, לזהי זכות הציבור לדעת כדי שהציבור יכול לעבד עמדה ודעה, למשל לעבד נבחר ציבור. בין הנושאים שהם "עניין ציבורי": שחיתויות כספיות, אחדות, מצבו הבריאותי של נבחר ציבור.
- "יכול לעניין את הציבור": מעניין אק לא חשוב בהכרח לתוצאת הציבור. עניינים הנושאים מטעמי סקרנות ויצר רכילות. לדוגמה: דוגמן שהתחתן, דוגמנית בהריון וכו'.

5. בכל המדינות הדמוקרטיות קיימות מגבלות על חופש הביטוי. ציינו שני חוקים בישראל המגבילים את חופש הביטוי, ותנו דוגמה לכל אחד מהם.
(10 נק')

1. אט חופש הביטוי עלול לפגוע באופן ממשי ורציני בביטחון המדינה. לדוגמה, פרסום לעבד נשק חדש עלול לפגוע ביכולת הצבא לפעול.
  2. איסור פגיעה באדם על ידי פרסום דברים שאינם אמת (דיבה והשמצה), אט דברים אלה יפגעו במשפחתו, במסלולו הפוליטי ועוד.
- יתקבלו גם: שמירה על צנעת הפרט (אין להתערב בחייו הפרטיים של אדם), צנזורה מוסרית, צו איסור פרסום.

פרק שני - (40 נקודות)

יש לענות על 4 שאלות מבין השאלות 11-6. לכל תשובה נכונה 10 נקודות.

6. תפקידי התקשורת

איזה תפקיד מתפקידי התקשורת ממלאת הטלוויזיה בכל אחת מהתוכניות הבאות? (יש להתייחס לכל אחת מהתוכניות)

- א. תוכנית לחג החנוכה _____ המשכיות (2 נק')
ב. תוכנית הריאליטי "האח הגדול" _____ בידור (2 נק')
- ג. פרסומת לשוקולד _____ איוס (2 נק')
- ד. מבזק חדשות _____ סיקור הסביבה (2 נק')
- ה. משחק כדורגל _____ בידור (2 נק')

7. ילדים וטלוויזיה

מנו והסבירו שלוש דרכים באמצעותן ניתן למתן את השפעת הטלוויזיה על ילדים. (10 נק')

להגביל את זמן הצפייה - שעות רבות מדי עלולות להזיק לבריאות; להגביל את תוכן הצפייה/ לפקח על התוכניות שהילדים רוצים לצפות בהן - הפנל, יש קשר בין צפייה בתכנים אלימים לאימוץ התנהגות אלימה; לצפות יחד עם הילדים ולשוחח איתם על תכני השידור.

"רעש" בתקשורת

א. הסבירו מהו "רעש" בתקשורת. (4 נק')

"רעש בתקשורת" הוא "קצר בתקשורת", כלומר כל הפרעה לזרימה תקינה של מסרים. זה יכול להיות באופן, בנמצא, בסביבה, בפערים חברתיים או מסיבות טכניות.

ב. ציינו והסבירו שני סוגים של "רעש" בתקשורת. (6 נק')

- 1. **בציה טכנית בקו תקשורת, למשל בקו הטלפון.**
- 2. **רעש תרבותי: בציה הנובעת כאשר יש מפגש בין אנשים הדוברים שפות שונות, ואינם מבינים האחד את השני. לא יכולה להתקיים ביניהם תקשורת.**

8. אירועי מדיה

נישואיו של הנסיך הארי מאנגליה לארוסתו, השחקנית האמריקאית מייגן מרקל, הוגדרו כאירוע מדיה.

א. הביאו שלושה מאפיינים של אירוע מדיה שהתקיימו באירוע זה. (2 נק' לכל תשובה, סה"כ 6 נק')

1. משוך השידור חי.

2. מתוכנן מראש.

3. מאופיין בזמן ובמקום.

יתקבלו נק' 3: אירוע נדיר/ שאינו מתרחש יום יום, אירועים טקסיים מתוזמנים
הזוכים לפרסום רב, קיימת לצופה תחושה שהוא שותף לראש היסטורי.

ב. ציינו לאיזה סוג, מתוך שלושה סוגי אירוע מדיה שלמדתם, שייך האירוע. (4 נק')

סוג זה שייך להכתרות. שידור חי של טקס מצטרף אל אנשי עם משל
אחד משל אחר. לדוגמה: מייאן מרקל הפכה משחקנית לנסיכה.

9. מהפכת הדפוס

מנו שתי סיבות לכך שהדפוס שינה את העולם.

• עלייה באימוץ הקריאה והכתיבה. (3 נק')

• ירידה בכוחה של הכנסייה. (3 נק')

יתקבלו נק' 3: ביקוש להשכלה, התפתחות המדע ונדידות; יצירת מילון
ציסוקים חדשים.

ב. מדוע הכנסייה "נחלשה" בעקבות מהפכת הדפוס? (4 נק')

הדפוס הפקיע את המונופול שהיה לממסד הדתי בהצתקת הספרים ולכן נחלש
כוחה של הכנסייה, זה ליצר את תהליך החילון. הספרים שהודפסו הנגישו ידע
חדש לקוראים בתחום המדע שהחליש מאוד את הכנסייה.

11. עיתונות ודמוקרטיה

א. ציינו שני תפקידים של העיתונות החופשית בדמוקרטיה? (6 נק')
המדינה.

• סיקור - דיווח צובדתי של אירועים והתרחשויות, הפצת מידע חיוני לאזרחי המדינה.

• פרשנות - התקשורת מספקת הסברים סביב המידע הנמסר, הצרכות ותחליות צמידיות.

יתקבל גם: פיקוח וביקורת השלטון, מתן במה, הצברת מידע ותיווק בין שלטון לאזרחים.

ב. למי מיוחסת האמירה "כלב השמירה של הדמוקרטיה". למה הכוונה? (4 נק')

לוהי מטאפורה המתייחסת לאמצעי התקשורת המשופים לכלב שתפקידו לשמור על פצולת המנהיגים השליטים והממסד כפי שנוהג "כלב שמירה".

פרק שלישי - (10 נקודות)

יש להשיב על 5 שאלות מבין השאלות 12-19

הקיפו במעגל את התשובה הנכונה - נכון או לא נכון

12. תקשורת לוחמת היא תקשורת שחושפת שחיתויות. **נכון** / לא נכון
13. המצאת הדפוס חיזקה את מעמדם של הכנסייה ושל המלוכה. **לא נכון** / נכון
14. בשלטון דיקטטורי התקשורת היא "השופר של השלטון". **נכון** / לא נכון
15. צנזורה היא השפעה על תכנים שיוכנסו לאמצעי התקשורת. **נכון** / לא נכון
16. גמר תחרות האירוויזיון לא היה אירוע מדיה. **לא נכון** / נכון
17. "עניין ציבורי" הוא נושא רכילותי המעניין את הציבור. **לא נכון** / נכון
18. המצאת הקולנוע קדמה להמצאת הרדיו. **נכון** / לא נכון
19. עורך ראשי במערכת עיתון כפוף רק למשרדו של ראש הממשלה. **לא נכון** / נכון

פרק רביעי - (10 נקודות)

יש להשיב על 5 שאלות מבין השאלות 20-27. סמנו התשובה הנכונה ביותר.

20. חמשת המ"מים הם:

א. מי, מה, מקום, מתי, מדוע.

ב. מעניין, מי, מה, מקום, מדוע.

ג. מי, מה, משפיע, מעקב, מדוע.

21. הפירוש של "אתיקה עיתונאית" הוא:

א. מה נכון ולא נכון לעשות כעיתונאי.

ב. אתיקה עיתונאית היא המסר של הכתבה.

ג. אתיקה עיתונאית היא הכללים שהעיתונאי לומד, כדי לכתוב בעברית תקינה.

22. שיחה בין שני אנשים בטלפון הסלולארי היא:

א. תקשורת בין-אישית ישירה בלתי מתווכת.

ב. תקשורת חד-סטריית באמצעות תיווך טכנולוגי.

ג. תקשורת בין-אישית מתווכת.

23. "בעלות צולבת":

א. מעודדת את התחרות בין כלי התקשורת.

ב. מזמינה את הצופים לצפות בערוצי טלוויזיה נוספים.

ג. מצמצמת את מספרם של מקורות המידע.

24. "פלורליזם תקשורתי" הוא:

א. אחד מערכי הדמוקרטיה.

ב. ריבוי אמצעי תקשורת.

ג. הקשר בין המוען והנמען.

25. מהו רייטינג?

א. תוכנית פופולרית.

ב. שיעור צפייה טלוויזיונית.

ג. שם לתוכניות טלוויזיה בטלוויזיה מסחרית.

26. פירוש המושג "טוקבק" הוא:

א. תגובה לדברי מורה בכיתה.

ב. תגובה לפרסום באינטרנט.

ג. השארת הודעה בתא קולי.

27. "קריטריונים לחדשות" עוזרים לבחור:

א. ידיעות שיש בהן ערכים ציוניים.

ב. ידיעות שיש בהן ערכים חדשותיים.

ג. ידיעות שיש בהן ערכים סוציאליים.

ב ה צ ל ה !